

30.11.2020
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Ilmastonmuutos lisää riskejä pankeille

Kirjoittaja Niina de Neumann työskentelee Finanssivalvonnassa pankkivalvojana.

Euroopan keskuspankki (EKP) on julkaissut ilmasto- ja ympäristöriskien hallintaoppaan. Hallinta-oppas sisältää EKP:n pankkivalvonnan kolmetoista tärkeintä odotusta siitä, miten pankit voivat hallita ilmasto- ja ympäristöriskejä vakavaraisuusvalvonnan näkökulmasta. Tavoitteena on nostaa tietoisuutta ilmasto- ja ympäristöriskien vaikutuksista pankkeihin ja valmistautua tuleviin haasteisiin. Oppas on erittäin laaja – se kattaa muun muassa liiketoimintamallia, hallintoa, riskienhallintaa ja tietojen julkistamiseen liittyviä odotuksia.

Ilmasto- ja ympäristöriskien määrittely jaetaan yleisesti kahteen keskeiseen riskitekijään, joista molemmat vaikuttavat pankkeihin.

Fyysisillä riskeillä tarkoitetaan taloudellisia vaikutuksia, joita aiheutuu ilmastonmuutoksesta. Esimerkiksi akuutti sääilmiö, kuten myrsky tai tulva, voi aiheuttaa suoraa vahinkoa kiinteistöille. Pankki voi päätyä luottotappion kantajaksi esimerkiksi silloin, jos vahingoittunut kiinteistö on pankissa lainan vakuutena ja sen vakuutus ei kata vahinkoa eikä velallisella ole enää maksukykyä. Siirtymäriskeillä tarkoitetaan pankeille koituvia taloudellisia tappioita, joita aiheutuu suoraan tai välillisesti siirtymisessä kohti vähähiilisempää ja kestävämpää taloutta. Esimerkiksi yrityksille koituu sopeutumiskustannuksia, koska ne joutuvat investoimaan energiatehokkuuteen. Se taas voi johtaa kannattavuuden alenemiseen ja voi nostaa maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä. Pankkien ja pankkivalvojien on reagoitava kenties nopeammin kuin kukaan vielä osaa odottaa, jos ennakoituja fyysisiä ja siirtymäriskejä toteutuu odotettua aikaisemmin.

Pankkeja on hyvin erilaisia ja erikokoisia, joten ilmasto- ja ympäristöriskien hallinta sekä niiden vaikutus pankkeihin tulee olemaan monitasoista. Yksi pankki keskittyy rahoittamaan yrityksiä ehkäpä vielä sellaisilla hiilivetoisilla yrityssektoreilla, joihin ilmasto- ja ympäristöriskit vaikuttavat paljonkin. Toinen pankki taas rahoittaa pääasiassa kotitalouksia. Kotitalouksille ilmasto- ja ympäristöriskien hallinta voi näkyä esimerkiksi siten, että asuntolainojen hinnoittelu voi riippua asuntolainan vakuutena olevan kiinteistön energiatehokkuudesta. Pankille se voi tarkoittaa, että pankin lainasalkun haavoittuvuus siirtymäriskeille vähentyy, kun lainasalkun energiatehokkuus on arvioitu.

Minkälaisiin pankkeihin ilmasto- ja ympäristöriskit tulevat vaikuttamaan ja miten vaikutus mahdollisesti toteutuu? Syntyvien riskien arvioiminen on haastavaa. Nyt julkaistun oppaan yksi odotuksista onkin, että pankit tunnistavat omaan liiketoimintaympäristöönsä liittyvät riskit. Toisaalta liiketoimintaympäristön muutoksessa voidaan nähdä myös mahdollisuuksia. Markkinoiden kehittyessä kestävämpään suuntaan pankit voivat esimerkiksi myöntää lainoja enenevässä määrin ympäristön kannalta kestäviin yrityksiin. Kenties liittyen uuteen energiateknologiaan, josta emme vielä tiedäkään.

Oppas kattaa lyhyesti myös maineriskin pankille. Jokainen yritys ja kotitalous tarvitsevat pankin palveluita. Tuskin monikaan on valinnut pankkia vielä sen perusteella kuinka ”vihreä hallinta” pankilla on eli kuinka se hallitsee ilmasto- ja ympäristöriskejään?

Ennakointi ja pitkäjänteisyys ilmasto- ja ympäristöriskienhallinnassa on tärkeää, ja sitä uusi oppas tavoittelee. Oppaan aikajänne antaa kuvan yli viiden vuoden aikajänneestä. Se tuntuu liian lyhyeltä. Tämän taustalla voi olla aikajänneen määrittämisen vaikeus. Esimerkiksi luotonmyöntäminen, erityisesti yrityksille, on usein lyhytaikaista eikä siihen ole aiemmin nähty välitöntä ilmasto- ja ympäristöriskien vaikutusta. Lainoja voidaan kuitenkin uusia alkuperäisen lainan jälkeen tai niitä jatketaan. Tällöin ilmastonmuutos ja sen vaikutus luottosalkkuun tulee yhä enemmän ajankohtaiseksi. Tärkeintä on varautua juuri nyt, sillä muutaman vuoden kuluttua osa fyysisistä ja siirtymäriskeistä voi olla jo toteutunut. Silloin on jo paljon haastavampi kohdata riskit, jos ei ole lainkaan

30.11.2020
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

niihin varautunut. Pidempiaikaisissa lainoissa siirtyminen kohti vihreämpää rahoitusta ei tapahdu lyhyellä aikajänteellä. Siksi näiden riskien vaikutus tulee näkyä pankin strategiassa. Pankin on käytännössä vaikea nopeasti lopettaa yritysten rahoitusta hiilivetoisilta yrityssektoreilta, sillä se voisi johtaa luottotappioiden kasvuun.

Ilmasto- ja ympäristöriskien hallinnan tarkemmat määritelmät ja menetelmät ovat osin vielä tulossa eikä pankkien ja pankkivalvojien työ ole suinkaan vielä valmis. Selvää kuitenkin on, että pankkien ilmasto- ja ympäristöriskien hallinnan merkitys on kasvanut.

[Lue lisää EKP:n ilmasto- ja ympäristöriskien hallintaoppaasta](#)